

European
Statistical
Governance
Advisory
Board

TLAČOVÁ SPRÁVA

9. novembra 2016

V „postfaktickej ére“ je dôvera v európske štatistické údaje mimoriadne dôležitá

Európske poradné grémium pre riadenie v oblasti štatistiky (ESGAB) vo svojej správe za rok 2016 vyzýva k väčšiemu úsiliu na zabezpečenie dôvery v európsku štatistiku. Nedávne politické kampane v USA i referendum v Spojenom kráľovstve ukázali, ako rýchlo je možné zdanlivo „faktické“ štatistické údaje rozširovať, a tým zavádzať širokú verejnosť^{1,2}. Predseda grémia ESGAB Martti Hetemäki v tejto súvislosti uviedol, že „*nastala postfaktická éra, v ktorej sa niektoré dôležité politické posolstvá opierajú o nevhodné alebo zavádzajúce údaje. Štatistické orgány musia zohrávať vedúcu úlohu pri upozorňovaní používateľov na zdroj a kvalitu údajov použitých v oficiálnom kontexte*“.

Štatistické údaje sa vždy dajú prezentovať klamlivo, no mnoho inštitúcií, agentúr a odborníkov, ktoré dnes údaje produkujú, si pritom myslí, že štatistické „fakty“ je možné poskytovať v celej škále otázok, v rôznej kvalite a niekedy aj s protirečivými interpretáciami. Z Kódexu postupov pre európsku štatistiku vyplýva štatistickým úradom jasná povinnosť zabezpečiť správnu prezentáciu oficiálnych štatistických údajov v politickej diskusii.

ESGAB preto odporúča, aby sa štatistické úrady ku kritike a zneužívaniu oficiálnych štatistík nielen verejne vyjadrovali, ale v prípade potreby aj odhodlane bránili kvalitu svojich štatistických údajov. ESGAB tiež odporúča, aby bola hodnota oficiálnych štatistík lepšie propagovaná medzi širokou verejnosťou ako hodnota verejného statku a nenahraditeľného nástroja politiky.

Pokiaľ ide o viacnásobné zdroje údajov – prieskumy, registre a komerčné databázy – ESGAB sa obáva, že analýza týchto údajov si vyžaduje osobitné zručnosti, najmä v európskom kontexte, kde je porovnateľnosť údajov medzi krajinami základnou požiadavkou. Správa zdôrazňuje prebiehajúce úsilie zamerané na skúmanie potrebných zručností a spôsobu, ako možno riešiť nedostatky v kvalifikácii.

V rámci Európskeho štatistického systému ako celku sa kódex postupov dodržiava v dostatočnej miere. ESGAB oceňuje značný pokrok, ktorý sa dosiahol vo viacerých oblastiach identifikovaných v nedávnych partnerských hodnoteniach a v predchádzajúcich správach ESGAB a zároveň poukazuje na oblasti, v ktorých treba pridať. Tieto oblasti zahŕňajú postupy nábory a prepúšťania vedúcich pracovníkov Eurostatu a národných štatistických úradov, vypracovanie porovnateľných informácií o nákladoch na tvorbu štatistických údajov, intenzívnejšie využívanie administratívnych údajov a koordináciu iných vnútroštátnych orgánov produkujúcich európske štatistické údaje.

¹ Pozri The Economist z 10. septembra 2016, „Art of the lie“ (Umenie klamať), (<http://www.economist.com/news/leaders/21706525-politicians-have-always-lied-does-it-matter-if-they-leave-truth-behind-entirely-art>).

² William Davies, 24. august 2016 „The Age of Post-Truth Politics“ (Vek postfaktickej politiky), (<http://www.nytimes.com/2016/08/24/opinion/campaign-stops/the-age-of-post-truth-politics.html>).

Doplňujúce informácie

Správa za rok 2016 s krátkym zhrnutím je dostupná na domovskej webovej stránke ESGAB (<http://ec.europa.eu/esgab/>).

Kontakt pre médiá

V prípade záujmu o rozhovor s predsedom grémia ESGAB pánom Marttiom Hetemäkiom sa obráťte na sekretariát grémia: Steve Clarke (estat-esgab@ec.europa.eu), tel.: +352 4301 32527.

O grémiu ESGAB

ESGAB³ poskytuje nezávislý prehľad o uplatňovaní kódexu postupov. Snaží sa posilniť odbornú nezávislosť, integritu a zodpovednosť Európskeho štatistického systému, ktoré sú kľúčovými prvkami kódexu, ako aj zvýšiť kvalitu európskej štatistiky. ESGAB má sedem členov. Medzi jeho úlohy patrí príprava výročnej správy pre Európsky parlament a Radu o vykonávaní kódexu, pokiaľ ide o Eurostat a európsky štatistický systém ako celok. ESGAB takisto poskytuje Komisii (Eurostatu) poradenstvo, ako jeho vykonávanie vhodnými opatreniami uľahčiť.

Kódex postupov pre európsku štatistiku (kódex)

V Kódexe postupov pre európsku štatistiku⁴ sa stanovujú zásady rozvíjania, tvorby a šírenia európskych štatistických údajov. Vychádza zo spoločnej definície kvality v štatistike používanej v rámci Európskeho štatistického systému (EŠS, zloženého z národných štatistických úradov a Eurostatu). Kódex je samoregulačný nástroj, ktorý obsahuje 15 zásad týkajúcich sa inštitucionálneho prostredia, v ktorom pôsobia štatistické orgány jednotlivých štátov a EÚ, ako aj tvorby a šírenia európskych štatistických údajov. Jeho vykonávanie sa opiera o súbor ukazovateľov osvedčených postupov súvisiacich s jednotlivými zásadami.

Európsky štatistický systém⁵ (EŠS) je partnerstvo medzi štatistickým orgánom Európskej únie, ktorým je Komisia (Eurostat), a národnými štatistickými úradmi (NŠÚ) a inými národnými orgánmi (INO) zodpovednými v každom členskom štáte za rozvoj, tvorbu a šírenie európskych štatistických údajov.

Partnerské hodnotenia

Partnerské hodnotenia⁶ sú súčasťou stratégie Európskeho štatistického systému na vykonávanie kódexu postupov. Cieľom je posilniť integritu, nezávislosť a zodpovednosť štatistických orgánov EŠS. Prvé kolo partnerských hodnotení sa uskutočnilo v rokoch 2006 – 2008, po ktorom nasledovalo druhé kolo v rokoch 2013 – 2015. Obe kolá zahŕňajú všetky členské štáty EÚ a krajiny EZVO. Európske poradné grémium pre riadenie v oblasti štatistiky (ESGAB) realizovalo partnerské hodnotenie Eurostatu, a to pomocou metodiky, ktorá bola vypracovaná pre partnerské hodnotenia Národného štatistického inštitútu a prispôbená špecifikám Eurostatu.

³ <http://ec.europa.eu/esgab>.

⁴ <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5922413/10425-SK-SK.PDF>

⁵ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/european-statistical-system/overview>.

⁶ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/quality/peer-reviews>.